

“Indien op een gegeven ogenblik een curatieve therapie geen hulp meer brengt en de mens zich geconfronteerd ziet met het onvermijdelijke, wordt hij bevangen door angst en pijn. Het is moeilijk om dragen, om tot het besef te komen dat leven en sterven onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.”

1. Verwachtingen van de overheid:

Functie palliatieve zorg in RVT's KB van 15 juli 1997:

1. Ter ondersteuning van de verzorging van de terminale verzorgingsbehoevende in het rust- en verzorgingstehuis zijn de door de inrichtende macht **aangewezen geneesheer** (= CRA – coördinerend en raadgevend arts) en de **hoofdverpleegkundige** (van het RVT) belast met:
 - ♣ Het invoeren van de palliatieve zorgcultuur en het sensibiliseren van het personeel voor de noodzaak hieraan.
 - ♣ Het formuleren van adviezen inzake palliatieve zorgen ten behoeve van het verpleegkundig en paramedisch personeel, de kinesitherapeuten en het verzorgend personeel.
 - ♣ Het bijwerken van de kennis van het personeel inzake palliatieve zorgen.
2. Het RVT moet een functionele binding hebben met een Sp-dienst palliatieve zorg.
3. Tot slot moet het RVT meewerken aan het samenwerkingsverband inzake palliatieve zorg dat het desbetreffende geografische gebied bestrijkt.

Palliatief forfait (financiële tegemoetkoming van de overheid) zal enkel mogelijk zijn mits (eventueel vanaf 01/10/2001):

- ♣ Implementatie van een **cultuur** van palliatieve zorg en sensibiliseren van het personeel.
- ♣ Formuleren van **adviezen** m.b.t. palliatieve zorg.
- ♣ Actualiseren van de specifieke **kennis** bij het personeel.
- ♣ Organiseren van aangepaste **bijscholing**. Het urenpakket wordt berekend naar rato van 2 uur per rechthebbende bewoner in B – en C- forfait.
- ♣ **Intentieverklaring** t.a.v. het palliatieve beleid.
- ♣ Aanwijzing van een **verantwoordelijke** voor de opvolging van het project.
- ♣ **Overeenkomst met een palliatief netwerk**.
- ♣ **Registratie en evaluatie van de geleverde inspanningen (o.a. palliatief dossier)**

Vanuit het VVI wordt alles in het werk gesteld om via de RIZIV- werkgroep palliatieve zorg de tegemoetkoming zoals in de thuiszorg open te stellen voor de rusthuis en RVT- bewoners. Dit is evenwel geen vanzelfsprekendheid.

Behalve dit alles moeten we ook nog voldoen aan de verwachtingen vanuit de wetgeving m.b.t. **de kwaliteitszorg (SMK's)**.

2. Wat betekent palliatief?

De oorsprong van de palliatieve zorgverlening is terug te vinden in Engeland waar Cicely Saunders in 1967 te Londen het 'St. Christopher's Hospice' oprichtte.

De basisprincipes die aan de grondslag liggen van deze vorm van hulpverlening werden neergeschreven door de Britse National Hospice Organisation.

Basisgedachte:

- ♣ Sterven is een normaal proces.
- ♣ Wanneer 'cure' niet meer mogelijk is, blijft 'care' nog steeds nodig.
- ♣ Pijn en andere symptomen van een ongeneeslijke ziekte kunnen onder controle gehouden worden.
- ♣ Niet iedereen heeft de nood of wens aan palliatieve hulp.
- ♣ De hoeveelheid en het type van zorg moeten gerelateerd worden aan de noden van de patiënt en zijn familie.
- ♣ Wanneer een patiënt en zijn familie geconfronteerd worden met een terminale ziekte, kunnen stress en zorgen voorkomen in diverse aspecten van hun leven.
- ♣ De persoonlijke filosofische, morele of religieuze waarden zijn belangrijk voor een patiënt en zijn familie, geconfronteerd met de dood.
- ♣ Continuïteit van de hulpverlening vermindert bij de patiënt en zijn familie het gevoel van vervreemding en aftakeling.
- ♣ De familie ervaart belangrijke stress gedurende het terminale ziekteproces.
- ♣ Een belangrijk onderdeel van de palliatieve hulp vormt de medewerking van de familie.
- ♣ Niet alle patiënten kunnen rekenen op een familielid om de continuïteit van de zorg op zich te nemen.
- ♣ De familie heeft ook na de dood van het familielid nog nood aan begeleiding.

In een terminale fase heeft men nood aan fysieke, maar ook psychische, sociale en geestelijke ondersteuning. In dat kader wordt wel eens van een "palliatief" gesproken. Een palliatief is 'een verzachtend geneesmiddel dat de verschijnselen der ziekte in hevigheid doet afnemen, zonder de ziekte zelf tot genezing te brengen' of nog 'een tijdelijke hulp'.

Een palliatieve behandeling wil bijgevolg tegemoetkomen aan de noden van de patiënt teneinde de symptomen van het ziekteproces te verlichten en de mens in zijn sterven te helpen om zijn mens-zijn waar te maken.

3. Visie betreffende palliatieve zorg vanuit de directie van het seniorenhuis Sint-Bernardus:

- ♣ Om aan kwaliteitszorg te doen, is het noodzakelijk dat alle medewerkers gezamenlijk de doelstellingen van de instelling naleven = DE OPDRACHTVERKLARING = basis van alles.
- ♣ Voorgaande wettelijke verplichtingen nakomen en concretiseren.
- ♣ Het belang van kwaliteit van zorg en kwaliteit van leven. Aandacht voor de volgende principes:
 - Sterven is een natuurlijk gebeuren. Sterven hoort bij het leven. Elke bewoner moet de gelegenheid krijgen om op zijn/haar manier naar het einde toe te leven. (SMK1.6)
 - De ongeneeslijk zieke bewoner staat centraal, benadering van de totale mens (lichamelijk, sociaal, emotioneel en spiritueel).
 - De zorgverleners dienen palliatief geschoold te zijn.
 - Er moet ook aandacht zijn voor de zorg van de zorgverleners (emotionele ondersteuning).
 - De bewoner moet de kans krijgen om in het seniorenhuis te kunnen sterven.
 - De samenwerking is interdisciplinair: alle disciplines werken samen aan één doel: het welzijn van de bewoner.
 - In het seniorenhuis wordt ruimte gegeven aan sterven en rouwen. Er wordt aandacht besteed aan het afscheid nemen van de overleden bewoners. Elke therapeutische hardnekkigheid en overbodige medicalisering wordt geweerd.

Palliatieve zorg kan als volgt omschreven worden:

- ♣ Bevestigt het leven en bekijkt het stervensproces als een normaal gebeuren.
- ♣ Verhaast niet, noch stelt de dood uit.
- ♣ Verschaft leniging van pijn en andere benauwende symptomen.
- ♣ Integreert de psychologische en spirituele aspecten van de pijn.
- ♣ Verschaft een ondersteuningsnet om de patiënt in staat te stellen zo actief mogelijk te leven tot zijn dood.(SMK 1.4)
- ♣ Verschaft een ondersteuningsnet aan de familie om te helpen omgaan met de patiënt gedurende zijn ziekte en met hun eigen rouw. (SMK 1.9)

Aandacht voor de **verdere ontwikkeling van de palliatieve zorgcultuur**, dit kan in de toekomst ondermeer door:

- Een aangepast palliatief vormingsbeleid.
- De ontwikkeling van een gecoördineerd medisch beleid.
- De goede werking van een palliatieve werkgroep en de palliatief coördinator.

4. Taak van de palliatief coördinator:

- ♣ De palliatief coördinator heeft een staffunctie t.o.v. de verantwoordelijke bewonerszorg.
- ♣ Samen met het beleid realiseren van de bepalingen zoals vermeld in het KB van juli 1997 (zie vermelding op pagina 1)
- ♣ Contactpersoon voor alle mogelijke vragen rond palliatieve zorg.
- ♣ Formulieren van adviezen ten behoeve van palliatieve zorg, naar het beleid en collega's toe.
- ♣ Zij leidt de vergaderingen van de werkgroep palliatieve zorgen.
- ♣ Vertegenwoordigt de instelling bij de intervisievergaderingen tussen de rusthuizen met het netwerk palliatieve zorg Westhoek-Oostende.
- ♣ Geeft adviezen aan het beleid voor vorming in verband met palliatieve zorg.

5. Taak van de palliatieve werkgroep:

- ♣ De palliatieve werkgroep heeft geen plaatsvervangende, maar adviserende en ondersteunende rol naar collegae, bewoners en familieleden.
- ♣ Als projectgroep, concretiseren van de beleidsvisie en het opzetten van kwaliteitsprojecten (o.a. het opstellen van procedures, werkvoorschriften enz.)
- ♣ Advies geven naar het beleid toe betreffende organisatie en dienstoverstijgende aangelegenheden betreffende palliatieve zorg.
- ♣ Advies en ondersteuning geven aan collega's in verband met concrete situaties bij terminale bewoners.

6. Basisprincipes voor de bijeenkomst van de werkgroep palliatieve zorgen:

- ♣ De palliatief coördinator leidt de vergadering en voorziet in samenspraak met de verantwoordelijke bewonerszorg een thema onderwerp.
- ♣ De te bespreken thema's kunnen bovendien gekozen worden door de leden van de werkgroep.
- ♣ De vooropgestelde doelstellingen blijven de leidraad van de werking van de groep.
- ♣ De werkgroep is permanent en werkt met een planning (zowel op korte, middenlange als lange termijn).
- ♣ De deelnemer moet zich bewust zijn van een duurzaam en duidelijk engagement.
- ♣ De palliatief coördinator krijgt de nodige tijd voor het uitvoeren van haar functie, doch binnen de beperkingen van de instelling.
- ♣ De palliatief coördinator is namens ons rust- en verzorgingstehuis de contactpersoon voor palliatieve zorgen naar buiten toe en zij houdt permanent en functioneel contact met de verantwoordelijke bewonerszorg.
- ♣ Fundamenteel besef en aanvaarding van de beperkingen en mogelijkheden van de eigen organisatie.
- ♣ Accent wordt gelegd op gezamenlijk beraadslagen.
- ♣ Permanente ondersteuning en motivering van het beleid!

